

РІШЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Спеціалізована вчена рада **ДФ 35.051.108** Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, ухвалила рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування на підставі прилюдного захисту дисертації «Механізми забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад в умовах децентралізації» 15 серпня 2023 року.

Коваль Василь Михайлович, 02.01.1990 року народження, громадянин України, освіта повна вища: у 2018 році закінчив Приватний вищий навчальний заклад «Львівський університет бізнесу та права», здобув освітній ступінь магістра за спеціальністю «Право».

З 05.2019 р. навчався в аспірантурі ДВНЗ «Університет банківської справи», а з 06.2022 р. до 04.2023 р. був аспірантом кафедри економіки та публічного управління Львівського національного університету імені Івана Франка, форма навчання заочна.

Працює сільським головою Підберізьцівської сільської ради з 10.2017 р. до цього часу.

Дисертацію виконано на кафедрі фінансових технологій та банківської справи ДВНЗ «Університет банківської справи» та на кафедрі економіки та публічного управління Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Науковий керівник: Возняк Галина Василівна, доктор економічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри економіки та публічного управління Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Здобувач має 15 наукових публікацій за темою дисертації, з них 0 статей у періодичних наукових виданнях інших держав, 11 статей у наукових фахових виданнях України, 0 монографій:

1. Voznyak H., Stasyshyn A., Koval V. Evaluation of self-sufficiency of territorial communities as the basis for ensuring their sustainable development. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 8(4), 2022, 151-169. URL: <https://doi.org/10.51599/are.2022.08.04.07> (Scopus/Web of Science);
2. Коваль В. М. Фінансова самодостатність територіальних громад: теоретичний дискурс. *Світ фінансів*. 2021. № 4(69). С. 63-76. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1477/1498>;
3. Патицька Х. О., Коваль В. М. Практичні аспекти формування спроможних територіальних громад в умовах адміністративно-фінансової децентралізації: ризики та шляхи їх нівелювання. *Проблеми економіки*. 2020. № 1. С.113-122. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-1_0-pages-113_122.pdf

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

1. Пшик Богдан Іванович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових технологій та консалтингу Львівського національного університету імені Івана Франка МОН України, без зауважень.

2. Кириленко Ольга Павлівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів ім. С.І. Юрія Західноукраїнського національного університету МОН України, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Обґрунтовуючи сутність механізмів забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад (рис. 3.1, с. 159), автор вірно виокремлює такі елементи, як важелі впливу, в т.ч. стимули («податкові пільги, канікули, відтермінування/перенесення, допомоги, премії сплати податків»). Доцільно було б до стимулів віднести і ставки податків, оскільки, згідно ст. 26 Податкового кодексу України, під час обчислення одного і того самого податку можуть використовуватися декілька базових (основних) ставок.

2. погоджуючись із висновком автора про те, що «різні обсяги місцевих податків і зборів, які надходять до бюджетів територіальних громад, зумовлені різною політикою та різними цілями органів місцевого самоврядування щодо встановлення місцевих податків і зборів», вважаю, що вирішальне значення для обсягів надходжень від даної групи податків має наявність відповідної бази для оподаткування місцевими податками і зборами.

3. Занадто спрощеним є зв'язок між кількістю платників податку на нерухоме майно і кількістю абонентів, підключених до мереж електроенергії, зареєстрованих у відповідних громадах, до якого апелює автор на с. 202-203, бо велика група власників житлової нерухомості не виступають платниками вище зазначеного податку тому, що володіють квартирами і будинками в межах наданих державою пільг.

4. Глибшої аргументації та додаткових розрахунків потребує пропозиція автора щодо розщеплення сум ПДФО, які надходять до бюджетів територіальних громад, в пропорціях 60%/40%, а також це стосується пропозиції щодо зменшення обсягу реверсної дотації з 50% до 30% суми, що перевищує індекс податкоспроможності відповідного бюджету 1,1.

5. Доцільно було підсилити матеріал підрозділу 3.3 конкретними пропозиціями щодо можливості впровадження кращої зарубіжної практики в Україні.

3. Проць Наталія Василівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів Волинського національного університету імені Лесі Українки МОН, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. В Р 1., с. 44 доцільно було б більше чіткіше деталізувати елементи механізму саме фінансової самодостатності територіальних громад.

2. Виокремлення підсумкового етапу, який би включав: а) характеристику результатів оцінювання; б) визначення додаткових напрямів і резервів підвищення фінансової самодостатності територіальних громад посилює практичну спрямованість запропонованого науково-методичного підходу до оцінювання фінансової самодостатності територіальних громад (рис. 2.13, с.108-114).

3. Потребує детальнішого обґрунтування пропозиція автора, щодо внутрішнього розподілу надходжень від ПДФО 60/40 за місцем ведення діяльності та за місцем проживання найманого працівника.

4. Зі змісту не очевидно: які умови здійснення місцевих запозичень, коли більшість територіальних громад є дотаційними, і не мають взагалі бюджету розвитку тобто є неплатоспроможними? Хто буде гарантувати місцеві боргові запозичення (с.168-169)?

5. Пропозиція автора до ст. 98,99 БКУ в частині врахування бюджету м. Києва призведе до збільшення обсягів базової дотації для місцевих бюджетів і зменшення кількості бюджетів, які мають реверсну. Наступним завданням стане зміна методики фінансового вирівнювання.

6. Пропозиції з вдосконалення механізмів забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад, варто було б доповнити і іншими джерелами фінансових ресурсів, наприклад, неподаткового характеру (оренда комунального майна чи надання під заставу кредиту або «зелені та інфраструктурні» облігації (що актуально для повоєнного відновлення), або доходам від участі у спільних проектах, отримання міжнародних грантів тощо.

4. Раделицький Юрій Орестович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту Львівського національного університету імені Івана Франка МОН України, надав позитивну рецензію із зауваженнями:

1. В теоретичній частині дослідження на с. 38 рисунок 1.3 містить складові системи соціально-економічних відносин, якими є економічна, фінансова і ін. системи. Може їх вартувало б подати як підсистеми, тобто як складові системи вищого порядку? Окрім того, з огляду на існуючу ситуацію в країні, вартувало б включити (на цьому ж рисунку) до критеріїв чи принципів, безпеку територіальних громад, адже самодостатня громада серед інших напрямів повинна мати і належний рівень безпеки?

2. Погоджуючись з думкою автора про необхідність розширення повноважень територіальних громад щодо адміністрування місцевих податків (с.160-162), вважаю, що практична спрямованість таких пропозицій мала б більшу вагу як би дисертант конкретизував, які саме важелі чи інструменти контролю за стягненням та адмініструванням вартує запровадити і при цьому не розбалансувати системи оподаткування.

3. Оцінюючи представлений в роботі авторський підхід до моделювання взаємозв'язку фінансової самодостатності та місцевого економічного розвитку, вважаю, що варто було б здійснити додатковий тест щодо наявності казуального зв'язку між параметрами економічного поступу та індикаторами

фінансової самодостатності, бо детермінований зв'язок між досліджуваними показниками не завжди свідчить про їх причинно-наслідкову послідовність.

5. Західна Оксана Романівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансового менеджменту Львівського національного університету імені Івана Франка МОН України, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. В першому розділі роботи автор обґрунтовує визначення самодостатності територіальних громад (с.41- 43), при цьому на стор. 42 роботи описує чинники її забезпечення. Водночас, в розділі 2, п.п 2.1. проводить аналіз фінансової самодостатності територіальних громад, беручи тільки за основу бюджетні ресурси, залишаючи поза увагою інші важливі, чинники як то місцеві запозичення, фінанси комунальних підприємств і ін.

2. Робота матиме більшу практичну значущість, якщо доповнити згадані проблемні аспекти справляння ПДФО низкою ризиків, які можуть мати вплив на формування доходів бюджетів територіальних громад в найближчій перспективі.

3. У контексті формалізації пропозицій щодо вдосконалення механізму горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів, автор наголошує на зменшенні реверсної дотації до 30%, що перевищує індекс податкоспроможності 1,1. Вважаємо, що додаткового обґрунтування потребує питання і базової дотації також (в системі оновлення механізму горизонтального вирівнювання в цілому), для усунення невідповідності витратних зобов'язань та фіскальних повноважень відповідних рівнів управління.

Загальна оцінка роботи і висновок. Дисертація Ковалю Василя Михайловича на тему «Механізми забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад в умовах децентралізації» є самостійною та ґрунтовною науковою працею, що виконана з дотриманням вимог академічної доброчесності. У роботі запропоновано нове вирішення наукового завдання, пов'язаного із поглибленням теоретико-методичних засад та обґрунтуванням практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад в Україні. Це дало змогу отримати наукові положення, які містять складові наукової новизни, а саме: удосконалено змістовну інтерпретацію поняття «фінансово самодостатньої територіальної громади» та поглиблено теоретичні засади децентралізації. Удосконалено науково-методичні підходи до оцінювання фінансової самодостатності територіальних громад. На основі економетричного моделювання виявлено причинно-наслідкові зв'язки між фінансовою самодостатністю територіальних громад та місцевим економічним розвитком. Автором запропоновано практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад в умовах сповільнення реформи децентралізації та війни в Україні.

Практична цінність результатів дослідження полягає у можливості застосування наукових положень і висновків в практичній діяльності органів влади та місцевого самоврядування, а також закладами вищої освіти в процесі розроблення освітніх програм та підготовки майбутніх фахівців-економістів.

Результати досліджень, які представлені у дисертаційній роботі та опубліковані у наукових статтях, належать автору та є його науковим доробком. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

За кількістю і рівнем публікацій, апробацією на наукових конференціях дисертація «Механізми забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад в умовах децентралізації» відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, з наступними змінами), а її автор, Коваль Василь Михайлович, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Результати відкритого
голосування:

«За» – 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» – немає членів ради

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.108 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, присуджує Ковалю Василю Михайловичу ступінь доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 35.051.108

Богдан ПШИК

